

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto

***POKAT 2021 -maakuntaohjelman
toteutuneet menestystarinat
ja hyvät käytänteet***

POKAT 2021 -maakuntaohjelman toteutuneet
menestystarinat ja hyvät käytänteet

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Pielisjoen linna, Siltakatu 2
80100 JOENSUU

Puhelin 013 337 4700
kirjaamo@pohjois-karjala.fi
www.pohjois-karjala.fi

Taitto Laura Jussila

Painomäärä 400

Painopaikka LaserMedia Oy

Sisältö

Johdanto.....	3
1 Elinvoimaa alueiden verkostoitumisesta – kilpailukykyinen ja vetovoimainen toimintaympäristö.....	4
1.1. Saavutettavuus, liikennejärjestelmä ja yhteydet.....	4
1.2. Kansalliset ja kansainväliset verkostot.....	8
1.3. Venäjän läheisyyden hyödyntäminen.....	9
2 Uudistumisella kasvua – monipuolinen, kestävä ja työllistävä elinkeinorakenne.....	11
2.1 Metsäbiotalous.....	11
2.2 Teknologiateollisuus.....	12
2.3 Kivenjalostus ja kaivannaistoiminta.....	13
2.4 Matkailu.....	14
2.5 Ruoka.....	15
2.6 Älykäs erikoistuminen.....	16
3 Hyvinvointia kumppanuuksilla – sujuva arki.....	17
3.1 Koulutus ja osaaminen.....	17
3.2 Hyvinvointi ja osallisuus.....	18
3.3 Kulttuuri ja identiteetti.....	21
3.4 Luovat alat.....	22
4 POKAT maakuntaohjelman läpileikkaavat teemat.....	23
4.1 Turvallisuus.....	23

Johdanto

Pohjois-Karjalan maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman valmistelun osana on parin viimeisen vuoden aikana kerätty maakuntaohjelman toteuttamisen hyviä käytänteitä. Tämä on saanut hyvän vastaanoton ja siksi vuoden 2020–2021 toimeenpanosuunnitelman valmistelun ohessa hyviä käytänteitä on kerätty entistä laajemmin. Hyvistä käytänteistä päätettiin samalla työstää myös erillinen julkaisunsa.

Hyvät käytänteet on valittu ja työstetty POKAT2021 maakuntaohjelman kunkin painopisteen työryhmissä, joihin kuuluu yhteensä 244 eri alojen asiantuntijaa. Ryhmät saivat itse vapaasti valita esiteltävän tai esiteltävät hyvät käytänteet, jotta maakuntaohjelman toteuttamisen monipolkuisuus tulisi esille. Osa esillä olevista hyvistä käytänteistä on yksittäisiä hankkeita, osa tapahtumia, osa yrityskehittämistä ja osa laajempia kehittämisspolkuja. Hyvät käytänteet on jaoteltu maakuntaohjelma POKAT2021 painopisteiden mukaisesti. Tekstien kirjoittajat ovat pääosin toimien toteuttajia, muutamassa tapauksessa maakuntaohjelman painopisteen vastuhenkilöitä maakuntaliitossa.

Aineisto ei luonnollisesti ole kaikenkattava katsaus kaikesta maakuntaohjelman toteuttamisen hyvistä käytänteistä, vaan vuosittain päivittyvä otos. Sitä hyödynnetään myös tiedustustoiminnassa ja edunvalvonnassa ja se täydentää myös osaltaan muuta maakuntaohjelman toteumaraportointia.

Joensuussa 10.10.2019

Pia Pitkänen

aluekehitysasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

1 Elinvoimaa alueiden verkostoitumisesta – kilpailukykyinen ja vetovoimainen toimintaympäristö

1.1. Saavutettavuus, liikennejärjestelmä ja yhteydet

Salpakankaankadun liittymä, Joensuu

Teksti: Jyrki Suorsa, liikenneasiantuntija, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kuva : Jarno Artika

Salpakankaankadun liittymän rakentaminen aloitettiin valmistelevilla töillä maaliskuussa 2017 ja varsinaiset työt käynnistyivät huhtikuun alussa 2017. Hanke valmistui marraskuussa 2018.

Valtatie 6 on merkittävä valtakunnan pituussuuntainen tieyhteys Kajaanista Lappeenrantaan ja kuuluu kansainväliseen TEN-T -tieverkkoon ja päätieverkkoon. Eritasoliittymän tavoitteena on parantaa valtatie 6:lla Raatekankaan liittymän liikenteenvälityskykyä ja liikenneturvallisuutta sekä vähentää risteävää liikennettä ja onnettomuuksia. Lisäksi alueen pääkatuja parannettiin vastaamaan ennustettua liikennemäärien kasvua. Hankkeen myötä myös kevyen liikenteen sujuvuus ja turvallisuus paranivat sekä valtatien suunnassa että katuverkolla.

Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäryhmä (Pokat-liikenneryhmä) on edistänyt hankkeen toteutumista. Aiesopimuksessa Pohjois-Karjalan maakunnan liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteiden toteutuksesta ja edistämisestä vuosina 2012–2015 hanke nostettiin koko maakunnan kannalta tärkeäksi tiehankkeeksi ja hanketta on pidetty vuosittain Pohjois-Karjalan yhtenä edistettävänä kärkihankkeena. Tämä hanke on hyvä esimerkki siitä, että pitkäjänteisellä edunvalvontatyöllä ja sitoutumalla edistämään yhdessä päätettyjen hankkeiden toteuttamista tuloksia saadaan parhaiten aikaan.

Nopeaa laajakaistaa Ilomantsiin – Ilonetin verkon rakentaminen oli tarkoin harkittu rahoitusta myöten

Teksti: Markku Lappalainen, toimitusjohtaja, Ilonet Oy

Kuvat: Esa Huurreaksa

Ilomantsi on maamme harvaanasetuimpia alueita (2018: 4973 asukasta, 1.8 asukasta/km²), jonne markkinanehtoiset palvelut eivät aina ulotu. Ilomantsin kunta käynnisti vuonna 2012 hankkeen, jonka tavoitteena oli rakentaa laajakaistaverkko koko kunnan alueelle – joka niemeen notkoon ja saarelmaan, missä vain kotipaikkarekisterin mukaisesti oli asukkaita.

Kunnanvaltuusto hyväksyi päätöksellään 12.11.2012 suunnitelman kuituverkkojen rakentamisesta Ilomantsin kunnan alueelle. Suunnitelman pohjalta laadittiin esitys yhtiön perustamisesta ja alustava reittikartta. Lähtökohdaksi asetettiin, että asuinpaikasta riippumatta liittymä rakennetaan kaikille kampanja-aikana yhtäläisin hintaperustein.

Liittymän kampanjahinnaksi päätettiin 100 euroa/liittymä ja kuukausimaksuksi 45 euroa. Netin käyttöä ja TV:n katselua varten liittymän omistajan piti hankkia päätelaite ja tv-boksi, joiden kampanja-ajan hinnaksi tuli 300 euroa. Verkon rakentaminen käynnistyi rahoitushakemusten, lainaneuvottelujen ja urakkakilpailutuksen jälkeen vuoden 2013 keväällä. Ensimmäinen liittymä avattiin Haukivaaran kaupalle keväällä 2014.

Sadan megan hanke auttoi alkuun

Valmisteluvaiheessa hyödynnettiin Maaseudun Sivistysliiton osatoteuttamaa Sadan megan Itä- ja Pohjois-Suomi - sekä Kaista Pohjois-Karjalaan -hanketta järjestämällä muun muassa kuntalaisille tarkoitettuja infotilaisuuksia ja tekemällä kysely halukkuudesta liittyä laajakaistan käyttäjäksi. Sadan megan Itä- ja Pohjois-Suomi -hanke oli Pohjois-Karjalan maakuntaliiton hallinnoima hanke (2011–2015), jota toteutettiin Lapissa, Kainuussa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Rahoitus hankkeelle tuli maaseuturahastosta.

Rakentajat maakunnasta

Asiantuntijaksi hankkeeseen valittiin Oy Cap-Net Finland Ab/ Ari Hakulinen. Hanke-koordinaattoriksi valittiin Johanna Rätty Oy/ Johanna Rätty. Lisäksi Taisto Volotinen toimi osa-aikaisena ”valokuitumiehenä” tehtävänä kaapelien sijoittamissopimusten tekeminen maanomistajien kanssa sekä liittymämyynti. Reittisuunnitelman tekijäksi valikoitui Keypro Oy. Valokuidun maahan sijoittamisen maanrakennusurakoijaksi valittiin Viestra Oy. Maakaapeleiden jatkamis- ja päättämistöiden sekä tilaajapään asennustöiden urakoijaksi valittiin JPM Cyber Service Oy. Molemmat sopimukset tehtiin koko urakka-ajaksi eli vuoden 2016 loppuun saakka.

Palveluoperaattoriksi valikoitui Telekarelia, mutta vuoden 2014 lopulla Elisan ja Telekarelian yhdistyessä operaattorina toimi Elisa. Jo seuraavana vuonna operaattoriksi otettiin kuitenkin Kaisanet Oy. Vuoden 2018 marraskuun alusta lähtien Ilonet Oy:llä on ollut operaattori- ja ylläpitopalvelusopimus Netplaza Oy:n kanssa.

Rahahanat avautuvat

Ilonet Oy haki lain 1186/2009 mukaista laajakaistarakentamisen tukea Ilomantsin kunnan alueelle rakennettavaan laajakaistapalveluiden tarjontaan soveltuvan viestintäverkon suunnitteluun ja rakentamiseen. Viestintävirasto vahvisti tukikelpoisiksi kustannuksiksi 5 839 521 euroa. Tämän perusteella Viestintävirasto maksoi Ilonet Oy:n laajakaistahankkeelle laajakaistarakentamisen valtiontukea kaikkiaan 3 386 922 euroa.

Ilomantsin kunta haki Pohjois-Karjalan maakuntaliitolta aluekehitysrahaston varoja kyläverkkojen rakentamiseksi. Kyläverkkotukipäätös oli 360 000 euroa, lisäksi Ilomantsin kunnan osuus oli 360 000 euroa. Tällä tuella rakennettiin kyläverkkokoalueet Hattuvaarassa, Pihlajavaarassa, Möhkössä, Pötönvaaralla ja Kurenkankaalla yhteensä 38776 metriä. Toinen kyläverkkohanke toteutettiin kunnan pohjoisosissa, siihen tukea tuli 460 000 euroa maaseuturahastosta.

Kokonaiskustannus vajaan 10 miljoonaan euroon

Verkon rakentamisen kokonaiskustannukset ovat noin 9,6 M€ (alv 0%). Kokonaiskustannusta alensi se, että osa kyläverkosta rakennettiin Ilomantsin kunnan hankkeena ja kaikkia passiivisia liittymiä ei rakennettu kohteeseen saakka, vaan ne jätettiin jakokaivoihin. Runkokaapelointia on tehty 853 km ja tilaajakaapelointia 387 km eli yhteensä 1240 km. Liittymämyynnin potentiaalia on runsaasti rivi- ja kerrostaloissa, sillä näihin kohteisiin on tehty sisäverkkosaaneeraus. Kaikkiaan liittymiä käyttää nyt noin 1360 taloutta.

Vakaalla pohjalla eteenpäin

Ilonet Oy:n talous on vakaalla pohjalla. Siihen ovat vaikuttaneet hyvin suunniteltu ja toteutettu sekä kustannukset alittanut kuiturakentaminen, merkittävä Ilomantsin kunnan SVOP-sijoitus ja kuntaosuudet, Viestintäviraston tuki, kyläverkkotuotet ja pienenä pidetyt käyttökustannukset.

Yhtiö joutui ottamaan velkaa, jota väliaikainen rahoitus huomioiden oli vuosina 2015–2017 yli 5 M€. Vieraan pääoman osuus on enää noin 1,8 M€. Rahoittajapankkina on Vaara-Karjalan Osuuspankki, joka toimi rakentamisvuosina Ilomantsin Osuuspankkina.

Kunnan taloudellinen ja henkinen tuki tarpeen

Ilomantsissa on ollut tapana merkittäviä hankkeita toteutettaessa huolehtia projektin onnistumisesta. Merkittävä kunnan taloudellinen panostus (yli 3,5 M€) sekä toimintakykyinen, eri puolueryhmistä koostuva hallitus olivat merkittävässä roolissa. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin tuolloin kunnanhallituksen puheenjohtajana toiminut kunnallisneuvos Hilka Hiltunen ja toimitusjohtajaksi tuolloin kunnanjohtajana toiminut maakuntaneuvos Markku Lappalainen. Kolme muuta hallituksen jäsentä ovat Heidi Hassinen, Kari Turunen ja Juha Piitulainen, keskeisiä kuntaihmissä hekin.

Laajakaistan suomia hyviä yhteyksiä ovat kiitelleet paitsi yksittäiset kansalaiset, erityisesti yritykset ja maatalousyrittäjät, joiden on nykyisin toimitettava tila- ja viljelytietonsa digilomakkeilla maatalouden erilaisten tukien saamiseksi. Myös suuryrityksille, muun muassa kivistötoimintaa harjoittava Endominex Oy ja hiilikuitutehdasta rakentava Vapo Oy, turvallisten yhteyksien järjestäminen on ollut ensiarvoisen tärkeää.

Kevätniemen yritysalueen vahvistaminen; bioterminaali, infrastruktuuri ja kokonaissuunnittelu

Teksti: Maarit Siitonen, aluekehityspäällikkö, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kuva: Mikko Tirkkonen, MAT Future Vision | avtuotanto.fi

Hankkeessa Kevätniemen yritysalueelle Lieksaan rakennettiin toiminnallinen bioterminaalientä. Bioterminaalin rakentamisella haluttiin luoda edellytykset raaka-aineen tehokkaalle logistikalle ja käsittelylle, mikä puolestaan luo alustan kannattavalle biotalouden liiketoiminnalle. Jatkossa alueella voi toimia myös esimerkiksi puun jatkokäsittelyn tai kaluston huollon ja korjaukseen liittyviä yrityksiä.

Hankkeella on ollut merkittävät vipuvaikutukset yksityisiin teollisuusinvestointeihin:

- Green Fuel Nordic Lieksa Oy on tehnyt päätöksen rakentaa alueelle bioöljytehdas, joka käyttää raaka-aineenaan sahojen sivuvirtoja sekä biorankaa. Bioöljytehtaan tuotantokapasiteetti on 24 000 tonnia bioöljyä vuodessa. Vuotuinen raaka-aineen käyttö on noin 90 000 k-m³ puuta. GFN Lieksa Oy:n tavoitteena on kasvattaa tuotantokapasiteettia kahden vuoden välein siten, että vuonna 2025 saavutetaan noin 100 000 tonnin vuosituotanto. Tuotantokapasiteettia nostetaan investoimalla modulaarisesti samanlaisia tuotantoyksiköitä rinnakkain Kevätniemen alueelle.
- Karjalan Metsä ja Energia laajentaa toimintojaan Kevätniemen yritysalueelle ja toimii raaka-aineen ja energiapuun toimittajana bioöljytehtaalle
- Alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Binderholz Nordic Oy:n saha- ja puunjalostusyksikkö, joka tulee lähitulevaisuudessa investoimaan tuotantokapasiteetin lisäykseen

Hanke ei olisi toteutunut ilman Lieksan kaupungille myönnettyä 1 M€ EAKR avustusta. Tuki oli kriittinen hankkeen toteutumisen ja yritysinvestointien näkökulmasta. Hankkeen toteutus varmistaa bioterminaalin sijoittumisen alueelle ja tuotannollisen investoinnin saamisen Lieksaan.

Jo varmistuneiden investointien työpaikkavaikutukset ovat kerrannaisvaikutuksineen 100–150 htv. Jatkossa suunnitteilla olevien investointien vaikutukset nousevat useisiin satoihin työpaikkoihin. Noin 11 000 asukkaan Lieksan kaupunki sijaitsee Pohjois-Karjalassa. Kaupungilla on noin sata kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa. Kaupungin elinvoimaa lisäävän biotalouden ekosysteemin rakentuminen Lieksan kaupungin alueelle ei olisi ollut mahdollista ilman EAKR-rahoituksen avulla rakennettua bioterminaalia.

1.2 Kansalliset ja kansainväliset verkostot

Maahanmuuttajatyöllä osaamista ja uutta työvoimaa

Teksti: Liisa Timonen, kansainvälisten asioiden päällikkö, Karelia-ammattikorkeakoulu

Pohjois-Karjalan maakunnassa toimivat yritykset tarvitsevat lähivuosina yhä enemmän osaavaa työvoimaa, jo nyt monella alalla on haasteita työvoiman saannissa. Samaan aikaan väestönmäärä vähenee nopeasti eikä alueen oma korkeakouluopiskelijapotentiaali ole enää riittävä vastaamaan tarjontaan – työvoiman saanti ja riittävyys ovat yhä keskeisimpiä kysymyksiä, joihin on vastattava. Tarvitsemme osaajia rajojemme ulkopuolelta; eri syistä maahan tulevat kansainväliset korkeakouluopiskelijat ja työnhakijat ovat juuri niitä potentiaalisia osaajia, joita pitää saada integroitua alueellemme meidän kaikkien tulevaisuutta tekemään ja turvaamaan.

Karelia-ammattikorkeakoulu on toiminut opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämänä maahanmuuttajatyön vastuukorkeakouluna vuodesta 2016 alkaen. Osana tätä työtä olemme kehittäneet korkeakoulukelpoisten maahanmuuttajien ohjauspalveluita ja valmentavaa koulutusta, joiden tarve on ilmeinen. Kysyntä on ollut jopa odotuksia suurempaa. Maahanmuuttajatyöhön linkittyy vahvasti myös koulutusperäisen maahanmuuton tuki- ja kehittämistyö, oikeastaan näitä kahta on mahdotonta tai ainakin turhaa erottaa toistaan. Parhaillaan rakennamme tiimiä, jossa näiden toimintojen kehittäjät toimivat yhdessä, ja tarkastelemme sekä edistämme tätä kehittämistoimintaa yhtenä kokonaisuutena.

Ohjauksen ja koulutuksen kehittämisen ohella olemme rakentaneet maahanmuuttajatyötä systemaattisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan kautta. Parhaillaan meneillään on esimerkiksi hankkeita, joissa erilaisiin kumppanikonsortioihin kehitetään valmentavaa koulutusta ja suomi toisena kielenä opetusta, luodaan yksilöllisiä jatkuvan koulutuksen polkuja jo tutkinnon omaaville maahanmuuttajille, tuetaan kv-taustaisten opiskelijoiden integroitumista alueen yrityksiin, rakennetaan palvelun ja työllistymisen tietoa tarjoavaa mobiilisovellusta sekä laajennetaan maahanmuuttajatyön osaamista ja vakiinnutetaan käytänteitä maakuntien välisenä yhteistyönä. Kukin hanke mahdollistaa omalta osaltaan keskeisten työkalujen ja menetelmien kehittämistä. Tuloksena on syntynyt esimerkiksi lukukauden mittainen valmentavan koulutuksen kokonaisuus, mobiilisti toimiva maahanmuuttajien ohjauksen käyttöliittymä, josta löytyy tietoa koulutustarjonnasta ja työmarkkinoista, joustavan koulutuspolun 5–15 opintopisteen aihioita erityisesti liiketalouden ja tekniikan osaajille sekä erilaisia työtapoja yritys yhteistyöhön ja kv-taustaisten osaajien integrointiin alueellemme. Ja uusia kehittämissuunnitelmia on työn alla erilaisissa yhteistyöverkostoissa, esimerkiksi suomi toisena kielenä kaipaava vielä selkeästi enemmän työtä.

Maahanmuuttajatyömme on osa alueen kansainvälisyyttä ja kansainvälistämistä. Tavoitteena on Pohjois-Karjalan alueen osaamistarpeita vastaava ja ennakoiva koulutus, joka turvaa yritystemme työvoiman saannin ja tukee alueemme elinvoimaisuutta.

Kuva: Pixabay

1.3 Venäjän läheisyyden hyödyntäminen

Vanhemmat kaksikielisen koulutyön tukena

Teksti: Sanna Iskanius, koulutusjohtaja, koulutus- ja kehittämispalvelu Aducate, Itä-Suomen yliopisto
Kuva: Minna Laurell

Itä-Suomen koulun Joensuun yksikössä käynnistyi vuosina 2018–2019 yhteistyö Petroskoin koulu nro 3 kanssa, jossa opiskellaan suomea. Cultura-säätiön rahoittama, vanhempainyhdistyksen hallinnoima hanke tarjosi hienoja ja ainutlaatuisia kokemuksia. Yksi projektin mieleenpainuvimmista vaiheista oli opintomatka Petroskoin koulu numero 3:een. Matkalle osallistui 14 ensimmäisen, toisen ja kolmannen luokan oppilasta ja heidän huoltajiaan. Useat matkalaiset olivat ensimmäistä kertaa Venäjällä.

Matkalla lapset ja vanhemmat pääsivät osallistumaan venäläisten lasten koulunkäyntiin eri aineiden oppitunneilla sekä venäläisten lasten arkeen ja harrastamiseen. Monelle lapselle avautui näkymä aivan erilaiseen koulumaailmaan, tapoihin ja arkeen kuin omassa koulussa. ”Minä olen oppinut tosi paljon, esimerkiksi erilaisia sanoja ja uusia leikkejä... venäjän kielen puhuminen on helpompaa, kun puhutaan venäläisille” kommentoi Ilmari 8v.

Tutustuminen venäläiseen kouluun, oppilaisiin ja vanhempiin toivat unohtumattomia elämyksiä ja käytännön kokemuksia venäjän kielen ja kulttuurin opintoihin, joita Itä-Suomen koulussa opiskellaan syvennetysti jo esikoulusta alkaen. ”Kielitaidon lisäksi uskallus olla toisen kulttuurin edustajien kanssa kasvaa tällaisen toiminnan kautta” kommentoi projektissa mukana ollut vanhempi.

Opintomatkan tuloksena käynnistynyt ystävyysperhe-toiminta jatkui Petroskoin matkan jälkeen venäläisten perheiden ja opettajien vierailuna Itä-Suomen kouluun Joensuuhun. Venäläiset vanhemmat ja opettajat majoitettiin projektiin osallistuneiden perheiden kodeissa ja monet vierailun aikana syntyneet ystävyys-suhteet jatkuvat edelleen. Vieraat osallistuivat myös suomalaisen koulutyöhön. Vierailu huipentui suomalaisvenäläisiin iltamiin, johon osallistui reilu 100 oppilasta perheineen. Ilta-tilaisuus tarjoiluineen ja ohjelmineen järjestettiin vapaaehtoisena talkootyönä, yhdessä projektiin osallistuneiden vanhempien kesken.

Hankkeessa järjestettiin myös työpajoja, joissa Itä-Suomen koulun 1–3-luokkalaisten vanhempien askartelivat sovitun teeman mukaisesti ja vastaavasti petroskoilaiset koulu nro 3:n oppilaat vanhempien omassa koulussaan. Projektien tuloksia esiteltiin kouluissa sekä Facebook-ryhmässä.

Ystävyysperheyhteistyö jatkuu perheiden vierailuina toistensa luokse ja uusia kouluun tulevia perheitä kutsutaan mukaan toimintaan. Suunnitteilla on myös järjestää vuoden 2019 aikana suomalaisten ja venäläisten perheiden tapaaminen Sortavalan.

Venäläisiä investointeja maakuntaan

Teksti: Stepan Tirkkonen, projektipäällikkö, Business Joensuu Oy

Kuva: MB Barbell

Petroskoilainen urheiluvälineiden valmistaja MB Barbell suuntaa Joensuun kautta EU:n markkinoille. Taustalla on Joensuun seudun kehittämissyhtiö Josekin, nykyisen Business Joensuun, ja Joensuun kaupungin tekemä ulkomaisten investointien houkuttelu ja yritysten etabloitumisessa auttaminen muun muassa Karelia ENI CBC -ohjelman hankkeen avulla.

MB Barbell on yli 30 vuotta urheiluvälinemarkkinoilla toiminut venäläinen yritys, jolla on nykyisin toimittajaverkosta ympäri Euroopan. Yhtiön ulkokuntoilulaitteita löytyy jo 15 maasta, myös Suomesta. MB Barbell valmistaa ulkokuntoilulaitteita, jotka on suunniteltu ympärivuotiseen käyttöön eivätkä ne tarvitse säännöllistä huoltoa. Kuntoilulaitteiden kuvalliset opastuskilvet sisältävät myös QR-koodit, jotka toimivat linkkinä ohjevideoihin ja ammattiurheilijoiden treeniohjelmiin. Vuosien tutkimus-, kehitys- ja testaustyön ansiosta kuntoilulaitteet kestävät paitsi erilaisia sääolosuhteita ja jatkuvaa kuormitusta myös ilkeävaivaa. Yhtiöllä on patenteja paitsi kuntoilulaitteiden muotoiluun myös painojen vaihtojärjestelmään ja kinemaattisiin kaavioihin.

MB Barbell on kasvanut voimakkaasti ja on nykyään yksi Karjalan tasavallan suurimmista työnantajista ja valmistajista. Yhtiö perusti vuonna 2014 Suomen markkinoilla toimivan MB Barbell Sport Oy:n, joka vastaa markkinoinnista, kuntosalien asennuksesta ja huollosta sekä

laitteiden kehittämisestä ja sertifiointista. Joensuussa toimivan yhtiön myötä MB Barbellin pitkälle kehittyneet ulkokuntoilulaitteet ovat nykyisin myös EU-sertifioituja ja täyttävät siten EU:n tiukat turvallisuusvaatimukset.

MB Barbell Sport Oy:n johtaja Dmitri Bubnovin mukaan yritys on edennyt Suomessa ilman kiirettä. Sinä aikana, kun yritys perustettiin Joensuuhun ja Joensuun Mehtimäelle rakennettiin kesällä 2017 yrityksen ensimmäisen kuntosali Suomeen, yritys on ehtinyt rakentamaan kuntosaleja myös Puolaan ja Saksaan. Joensuun yksikkö on kuitenkin yrityksen nopeimmin kasvava toimintayksikkö, ja yhtiö on tehnyt investointipäätöksen laajentamista, henkilöstönsä lisäämistä ja tuotantolinjansa sijoittamista Joensuuhun. Syynä Joensuun valinnalle investointikohteeksi ovat olleet paitsi rajan läheisyys myös tuloksellinen viranomaisyhteistyö, johon on vaikuttanut myös ystävyyskaupunkisuhteet. Joensuun selvänä etuna on ollut myös se, että kehittämissyhtiöt kuten Business Joensuu Oy auttavat yrittäjiä löytämään tiensä uusille markkinoille ja löytämään luotettavia kumppaneita. Lisäksi EU:n ulkorajayhteistyöohjelmat (ENI CBC) auttavat toteuttamaan laajoja rajan ylittävän yhteistyön hankkeita.

”Joensuun kaupungin liiketoimintainfrastruktuurista on tullut hyvä perusta yhtiömme kehittämiselle. Josek Oy:n ja nyt Business Joensuun tuen ansiosta olemme luoneet yhteyksiä useisiin liikuntayrityksiin Euroopassa ja pystyneet saavuttamaan sellaisen toimintatason, jolla tuotannon sijoittaminen Suomeen, ja etenkin Joensuuhun, kannattaa. Luotettavat kumppanit ovat erittäin tärkeitä menestyksekkään toiminnan kannalta”, toteaa MB Barbellin perustaja ja johtaja Vadim Markelov.

2 Uudistumisella kasvua – monipuolinen, kestävä ja työllistävä elinkeinorakenne

2.1 Metsäbiotalous

Teksti: Pasi Pitkänen, aluesuunnittelupäällikkö, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Metsäbiotalouden tutkimus ja koulutus Pohjois-Karjalassa

Pohjois-Karjalassa lasketaan olevan noin 600 metsäbiotalouden huippuosaaajaa pääsääntöisesti maakunnan koulutus- ja tutkimusorganisaatioissa. Tämä huikea menestystarina ei ole syntynyt sattumalta, vaan on lähes 40 vuoden pitkäjänteisen työn tulos. Sattumaa ei ole sekään, että maakunnan kokonaisliikevaihdosta metsäbiotalouden osuus on noin kolmasosa (35 %) ja työllisten määrästä noin kymmenesosa (10 %).

Tutkimuksessa ja koulutuksessa yhteistyö on vahvaa Itä-Suomen yliopiston (UEF), Luonnonvarakeskuksen (LUKE), Euroopan metsäinstituutin (EFI), Karelia ammattikorkeakoulun ja Suomen ympäristökeskuksen kesken (SYKE). Lisäksi koulutus- ja kehittämisorganisaatio Riveria kouluttaa metsäbiotalouden osaajia käytännön töihin. Metsäbiotalouden menestystarina ei ole jäänyt paikoilleen, vaan menee ajassa eteenpäin.

Metsäbiotaloutta tutkitaan entistä monipuolisemmin ja monitieteellisemmin, ei pelkästään raaka-ainenäkökulmasta vaan myös (uusien) aineettomien tuotteiden ja palvelujen innovaatiolähteenä. Esimerkkinä voidaan mainita:

Bioenergiatutkimuksessa Luke, UEF ja Karelia ovat tehneet pitkään menestyksekkästä yhteistyötä erityisesti osaamisen viemiseksi maailmalle yhdessä EU:n rakennerahastojen, ulkoministeriön ja Business Finlandin kanssa.

UEF metsätieteiden koordinoima FORBIO-hanke, jonka tavoitteena on turvata kestävä, il-

mastoneutraalin ja resurssitehokkaan metsäbiotalouden edellytykset. Metsäbiotalouden toimijat sekä keskeiset ministeriöt ovat hankkeen vuorovaikutuspartnereina ja tutkimustiedon hyödyntäjinä.

Young Leadership Programme -hanke, jota EFI, UEF ja LUKE ovat olleet yhdessä toteuttamassa. Vuonna 2019 alan nuoret ammattilaiset ovat intensiivikurssin aikana YLPissä perehtyneet Kiinan ja Venäjän metsäbiotalouden mahdollisuuksia Euroopan näkökulmasta.

Koulutuksessa metsäbiotalous on vahvasti verkottanut toimijoita yhteen alueella ja kansainvälisesti. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat:

- Wood Materials Science -maisteriohjelma, joka on uudistunut ja lisännyt yliopiston ja ammattikorkeakoulujen välistä yhteistyötä kokoamalla koulutukseen kattavasti puumateriaalin hyödyntämiseen liittyvää osaamista mukaan lukien muotoilun ja puurakentamisen.
- Biotalous erikoistumiskoulutus Itä-Suomi on puolestaan yliopiston ja Karelia- ja Savonia-ammattikorkeakoulujen yhdessä suunnittelema ja toteuttama biotalouden erikoistumiskoulutus. Se on suunnattu suoraan yrityksille ja niiden työntekijöille.

Kansainvälisesti toimivat ENO-verkkokoulu ja Bioacademy ovat erinomaisia esimerkkejä uudenaikaisista toimintamalleista, joissa yhdistetään metsäbiotalouden osaamista, tietoa ja oppimisen tapoja kansainvälisissä verkostoissa.

2.2 Teknologiaateollisuus

Metalliteollisuus luo elinvoimaa koko maakuntaan

Teksti: Maarit Siitonen, aluekehityspäällikkö, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kuva: Abloy Oyj

Teknologiaateollisuudessa saavutettiin vuonna 2018 merkittävä virstanpylväs. Ensimmäistä kertaa maakunnan metalliteollisuudessa saavutettiin liikevaihdossa vuositason yli miljardin liikevaihto. Vuonna 2018 metalliteollisuuden liikevaihto oli 1,06 miljardia, mikä on 100 miljoonaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Metsäkoneita Joensuussa valmistava John Deere ilmoitti keväällä tekevänsä kaikkien aikojen suurimman investoinnin tehtaan kehittämiseen. Yhteensä 15 M€ investoinnit kokoonpano- ja koeajotiloihin on määrä valmistua vuonna 2021.

Metalliteollisuuden menestys on luotu vahvojen ankkuriryitysten ja hyvän alihankkijaverkoston yhteistyöllä. Pohjois-Karjalassa on vahva perinne ja osaaminen metalli- ja konepajaosamisessa. Yritykset ovat myös tehneet investointeja ja kehittäneet valmiuksiaan kasvuun ja liiketoiminnan laajentamiseen. Tuotannollisten yritysten avuksi on räätälöity maakunnallinen Digikarjala -hanke, jossa erityisenä huomionkohteena ovat yritysten digitalisaatiotarkoituksien toimeenpano sekä niiden merkitys yritysten kannattavuuden ja kilpailukyvyn välineenä.

Ilahduttava suuntaus on, että viime aikoina yritykset ovat entistä enemmän tuoneet esille omaa osaamistaan ja saaneet myös kansallista tunnusta. Abloy äänestettiin vuonna 2018 Suomen arvostetuimmaksi brändiksi. Mantsinen Groupin toimitusjohtaja Mia Mantsinen valittiin puolestaan vuoden 2018 perheyrittäjäksi.

Koulutusorganisaatiot tuottavat tulevaisuuden osaajia

Teknologiaateollisuusyritysten kannalta Pohjois-Karjalassa on käynnissä merkittäviä avauksia, joilla alan osaamista voidaan pitkällä aikajänteellä vahvistaa. Karelia-ammattikorkeakoulu on tehnyt päätöksen englanninkielisen Industrial Management -koulutusohjelman käynnistämiseksi vuonna 2020. Koulutus tulee painottumaan teknistaloudelliseen osaamiseen ja siihen linkitetään työelämäyhteys sekä kansainvälisen markkinoinnin ja liiketoiminnan näkökulma. Koulutus tullaan toteuttamaan hyvin tiiviissä yhteistyössä teollisuusyritysten kanssa, jotta työelämävastaavuus olisi mahdollisimman korkea.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä, Riveria on jättänyt hakemuksen opetus- ja kulttuuriministeriölle englanninkielisen koulutuksen järjestämiseksi kone- ja tuotantotekniikan perustutkinnossa. Englanninkielisellä koulutuksella pyritään vastaamaan Pohjois-Karjalan teknologiayritysten kasvavaan osaajapulaan ja vahvistamaan yritysten toimintaedellytyksiä.

Digitalisaatiomurrokseen ja ICT-yritysten rekrytointihaasteisiin reagoidaan Itä-Suomen yliopiston ja Karelia ammattikorkeakoulun SmartICT-koodarikoulutuksella, joka käynnistyy syksyllä 2019. Täydennyskoulutus on suunnattu eri alojen asiantuntijoille ja sisältää muun muassa ohjelmointitekniikkaa ja data-analytiikkaa. Tavoitteena on saada yrityksiin lisää monialaisia, koulutettuja digiosaajia, jotka pystyvät ratkomaan eri toimialojen digitalisaatiohaasteita.

2.3 Kivenjalostus ja kaivannaistoiminta

Kivi- ja kaivannaisalan menestystarina

Teksti: Maarit Siitonen, aluekehityspäällikkö, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kuva: Eija Hiltunen

Kaivosalan kehitys on voimakkaasti riippuvainen talouden suhdanteista sekä metallien ja mineraalien maailmanmarkkinahinnoista. Lisäksi globaalit megatrendit, kuten ilmastonmuutos ja energiantuotannon murros ovat alan suuria muutosajureita. Alan syklinen kehitys luo tarvetta tiedonvälitykselle sekä yritysverkostojen ja -kumppanuuksien muodostumiselle. Kivi- ja kaivannaisalalle ovat tärkeitä myös ympäristöhaittojen ennaltaehkäisy ja pienentäminen, sekä eettisyyden ja sosiaalisen hyväksyttävyyden vaatimusten huomioiminen.

Pohjois-Karjalassa on kehitetty kansallisesti ainutlaatuinen kaivannaisalan Pro Kaivos -tietopalvelu. Palvelu tarjoaa ajankohtaista tietoa kaivannaisalasta, alalla toimivista yrityksistä sekä avoimista työpaikoista ja koulutusmahdollisuuksista. ProKaivos -verkkopalveluun kuuluu kaivannaisteollisuuden yritysrekisteri sekä uutisosoite, jonka kautta toimialan uusimmat uutiset on helposti ja kootusti löydettävissä. Verkkopalvelu tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia myös muille alan toimijoille. ProKaivos.fi -palvelua hallinnoi ja ylläpitää joensuulainen Future Missions Oy ja sen toiminta käynnistyi EAKR-rahoitteisen hankkeen kautta vuonna 2008.

Kaivannaisalan menetykset maakunnassa vaatii panostuksia alan osaajien kouluttamiseen ja työvoiman saannin turvaamiseen. Erilaisilla koulutuksen täsmä hankkeilla sekä laajoilla ope-

tusympäristöinvestoinneilla on vuosien saatossa luotu valtakunnallisesti kilpailukykyinen ja houkutteleva oppimisympäristö. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän toteuttaman Opetuskaivos -hankekokonaisuuden kautta luotiin toimintamallia, jossa osa Pampalon kaivoksesta Ilomantsissa oli osa rauhoitettu koulutuskäyttöön ja koko kaivostyön ketjun eri työvaiheet kattavaa tekniikkaa pystyttiin opettamaan autenttisessa ympäristössä. Näin toimien koulutuksen tarvitsemia työturvallisia oppimisympäristöjä onnistuttiin parantamaan huomattavasti. Simulaattorikoulutuksen kautta luotiin hyvä pohja koneen hallintaan ennen kuin siirryttiin todelliseen kaivosympäristöön.

Digitalisaatio ja erilaiset simulaatiotekniikat ovat jatkossa yhä merkittävimmissä roolissa kaivosalan opetustyössä ja työtehtävissä. Riverian toteuttama maanrakennus- ja kaivosalojen operaattoriammattien koulutus on uudistamassa uudistumassa? laajan maakunnallisen kehittämisen- ja investointikokonaisuuden kautta. Tavoitteena on digitaalisen opetusteknologian ja pedagogisten ratkaisujen kautta analysoida opiskelijan suorituksia ja oppimista entistä tarkemmin. Samalla yksilöllinen opiskelu simulaattoreilla mahdollistetaan kaikille alan opiskelijoille. Menetelmien avulla opiskelijoiden valmius vaativiin työtehtäviin kasvaa, ja toisaalta maanrakennus- sekä louhintatyöt sujuvat entistä taloudellisemmin ja energiatehokkaammin.

2.4 Matkailu

Maakunnallisen matkailutoimialan strateginen uudistaminen – Karelia Expertin muutosprosessi

Teksti: Pekka Huovinen, kehittämispäällikkö, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kuva: Anne Hukkanen/Karelia Expert

Vuosien 2017 ja 2018 aikana Karelia Expertin johdolla valmisteltiin ja toteutettiin yhtiön uusi toiminta- ja rahoitusmalli. Uudistuksessa yhtiön perustehtävää selkeytettiin ja se on nyt maakunnallisen matkailukysynnän kasvattaminen (DMO-toimija). Samalla tavoitteena on ollut vahvistaa Expertin roolia matkakohteen strategisena edustajana.

Uudistuksessa maakuntaliitto luopui omistajuudestaan. Keskeisenä tavoitteena on edelleen vahvan maakunnallisen matkakohteen kehittäminen mutta uudessa mallissa maakunnan kaikki kunnat ovat suoraan yhtiön omistajina. Tällöin kunnan rooli matkailun kehittämisessä kasvaa.

Muutosprosessissa yhtiön tuotannon rakennetta ja toimintamalleja uudistettiin suurempaan kansalliseen mittakaavaan muun muassa mökkivälitystoiminnan liiketoimintakaupalla Lomarengas Oy:lle ja ryhmä-/DMC-myyntin kumppanuussopimuksella Villi Pohjola/Wild Nordic Oy:n kanssa. Samalla neuvoteltiin em. yhtiöiden mahdollisuudesta osallistua Karelia Expertin ja Pohjois-Karjalan matkailukohteen strategiseen kehittämiseen.

Muutosprosessi ja yhtiön uusi toimintamalli on onnistuneesti saatu maaliin. Matkailu on globaali kasvuala ja matkailun megatrendit suosivat nyt ja tulevaisuudessa Suomea. Matkailualan kestäväälle kasvulle ja nousulle koko Pohjois-Karjalan kärkitoimialaksi ja merkittäväksi toimijaksi Järvi-Suomessa on nyt luotu hyvä pohja mutta ratkaisevaa ovat seuraavat toimenpiteet ja satsaukset toimialaan, yhteisen tahtotilan löytyminen.

Äksyt Ämmät yritys ja -verkostoyhteistyö

Äksyt ämmät Oy on reilut 20 vuotta Nurmeksessa toiminut matkailuyritys, joka on muun muassa valittu vuonna 2017 kestävän kehityksen kärkiyritykseksi Suomessa. Yrityksellä on käytössään esimerkiksi vieraidensa hiilijalanjäljen kompensointi ja sille on myönnetty pitkäjänteisestä työstään vastuullisen matkailun parissa Tourcert-sertifikaatti.

Äksyt Ämmät tarjoaa luonnonläheisiä, liikunnallisia lomia mahdollisimman ympäristöystävällisesti yhteistyössä paikallisen yritysryppään kanssa. Yritykset järjestävät yhdessä esimerkiksi hiihto-, melonta ja pyöräilyretkiä majatalosta majataloon. Yhteistyö on osoittanut hyväksi keinoksi tuottaa uusia palveluita ja uudistaa valikoimia sekä pitää myös matkatoimistojen mielenkiintoa yllä.

Yrityksen vetäjä Minna Murtonen onkin säännöllisesti yhteydessä matkatoimistoihin Keski-Euroopassa ja käy siellä säännöllisesti messuilla. Asiakaskunta koostuukin 90%:sti kansainvälisistä matkailijoista.

Äksyt Ämmät ja heidän yritysryppäänsä onkin oiva esimerkki koko Pohjois-Karjalalle vastuullisen matkailun ja kansainvälistymisen tiellä.

2.5 Ruoka

Elintarvikkeiden sekä luonnontuotteiden jatkojalostuksen mahdollisuudet -hanke

Teksti: Jukka Nykänen, ympäristöasiantuntija, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kuva: Jarno Artika/Karelia Expert

Hankkeen taustalla oli Kiteen kaupungin tavoite tukea ruoan tuottajien ja elintarvikeketjujen toimintaa. Tavoitteena oli kehittää ja synnyttää alueelle uutta elintarvikealan liiketoimintaa ja luoda maakuntaan luonnontuotteiden ja sekä elintarvikkeiden jatkojalostusklusteri. Hankkeen taustalla on myös Kiteen kaupungin toive löytää vajaakäytössä olevaan Puhoshalliin käyttäjiä esimerkiksi perustamalla sinne elintarvikealan jalostajien keskittymä.

Hanketta edelsi esiselvitysvaihe, jossa kartoitettiin alueen toimijoiden kiinnostusta jatkojalostukseen sekä tuotekehittämiseen ja jalostamiseen liittyviä osaamiskapeikkoja. Hankkeen tavoitteiksi kiteytyivät kaupallisen vetovoiman tunnistaminen, markkinoinnilliset kärjet sekä teknologiset selvitykset, tuotannon mahdollistaminen, yhteistyökumppaneiden kartoitus, testaaminen ja valinta.

Hanke selvitti kaupallista vetovoimaa ja markkinoinnillisia kärkiä tutustumalla ja verkostoitumalla alueen elintarviketuottajien kanssa. Mukana oli myös FoodWest Oy osallistuen elintarvikealan konsulttina alueen markkinoinnillisten kärkien tunnistamiseen. Teknologisia selvityksiä varten ohjausryhmä vieraili Moskovassa tutustuen AEF:n elintarvikkeiden ja luonnontuotteiden kylmäkäsitteilyyn sekä TWIN:in impulssikuivausjärjestelmään. Uudet teknologiat mahdollistaisivat uutta liiketoimintaa sekä parantaisivat olemassa olevien yritysten liiketoimintamahdollisuuksia sekä kannattavuutta. Molempien teknologiayritysten kanssa on hankkeen päätyttyä käynnissä jatkoneuvotteluja.

Hanke onnistui tavoitteissaan ja pohjusti tien elintarvikkeiden jatkojalostuksen kehittämiseksi Kiteen alueella ja laajemmin maakunnassa. Toimijat ovat hankkeen myötä saaneet tukea markkinoinnillisten kärkien kirkastamiseen ja innostusta tuotteiden jalostusarvon nostamiseen ja myyntiin. Hanke madalsi alueen yrittäjien kynnystä tehdä yhteistyötä keskenään. Vaikka tavoite uusien yritysten tai työpaikkojen osalta jäi toteutumatta, muutama yritys on ilmoittanut halustaan siirtää tuotantotilansa Puhoshalliin, jonne puuhataan lähitulevaisuudessa yritysten yhteistä tuotekehitystilaa. Tämän AIKO eli alueelliset innovaatiot ja kokeilut -hankkeen hallinnoija oli Kiteen kaupunki. Ohjausryhmä koottiin luonnontuotealan eri toimijoiden, kaupan ja tutkimuksen parista.

2.6 Älykäs erikoistuminen

Teksti: Kirsi Taskinen, projektiasiantuntija ja Jarno Turunen, aluekehityspäällikkö, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kuva: Tuukka Pakarinen

Älykkään erikoistumisen strategiaa toimeenpannaan alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Pohjois-Karjalan älykkään erikoistumisen strategiaa toimeenpannaan Älykkäät ekosysteemit Pohjois-Karjalassa -hankkeen kautta. Yhteistyössä Business Joensuu Oy:n kanssa on viety eteenpäin sekä alueellista, kansallista että kansainvälistä toimintaa. Alueellisessa työssä on paneuduttu muun muassa maakunnan innovaatiotoiminnan tilannekuvan muodostamiseen. Pohjois-Karjalassa toimivien metsäbiotalouden ja teknologiateollisuuden innovaatioalustojen kartoittaminen, yhteiset työpajat ja innovaatiopalveluja käyttävien yritysten edustajien haastattelut ovat tukeneet tilannekuvan muodostamista ja alustojen toimintaedellytysten parantamista.

Kansallisella tasolla Pohjois-Karjalan fotonikka-ala on saanut merkittävän sysäyksen eteenpäin Suomen Akatemian lippulaivastatuksen myötä. Rahoitusta on saanut Tampereen yliopiston koordinoima Fotonikan tutkimuksen ja innovaatioiden lippulaiva, jossa ovat mukana myös Itä-Suomen yliopisto, Aalto-yliopisto ja VTT. Kansallisia kumppanuuksia tukee erinomaisesti myös Itä- ja Pohjois-Suomen Elinkeinot murroksessa ELMO-yhteistyö, joka avaa maakunnan toimijoille muun muassa uudenlaisia mahdollisuuksia hyödyntää rahoitustyökaluja. ELMO-yhteistyön myötä Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat ovat valmistelleet alueen yhteisiin vahvuuksiin pohjautuvan älykkään erikoistumisen strategian, jonka jalkautus on käynnissä parhaillaan.

Hankkeen kautta on osallistuttu myös keskeisten kansainvälisten verkostojen toimintaan. Aktiivinen mukanaolo Euroopan komission älykkään erikoistumisen S3-alustoilla edistää Pohjois-Karjalan tunnettavuutta ja tekee toimijoista houkuttelevan yhteistyökumppanin kansainvälisellä tasolla. Pohjois-Karjala on sitoutunut toimimaan ja vaikuttamaan fotonikan, bioenergian, kestäväen rakentamisen ja kaivannaisteollisuuden S3-alustoilla.

Kansainvälisesti merkittävä yhteistyökumppani on myös Euroopan metsäisten alueiden verkosto, joka toimii osana alueiden innovaatioyhteistyötä edistävää ERIAFF-verkostoa. Kansallisen ja kansainvälisen toiminnan tavoitteena on löytää maakunnan toimijoille mahdollisuuksia erilaisiin pilotointeihin ja kansainvälisiin hankkeisiin.

3 Hyvinvointia kumppanuuksilla – sujuva arki

3.1 Koulutus ja osaaminen

Kisällikoulutuksella erinomaiset tulokset

Teksti: Suvi SpooF, seutumarkkinoija, Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI

Pohjois-Karjalassa on kokeiltu menestyksekkäästi uusia toimintamalleja työn ja tekijöiden kohtaamisessa. ESR-rahoitteisessa Osaava Keski-Karjala -hankkeessa aloitettiin koulutustehtaan mestari-kisällimalli vuoden 2015 alussa ja nyt malli on levinnyt koko Pohjois-Karjalaan. Koulutustehtas on hankkeistettu kaikissa maakunnan kehitysyhtiöissä (KETI, Business Joensuu, LieKe, Pikes).

Koulutustehtaassa työnantajan tarvitsemat työntekijät koulutetaan työpaikalla yrityksen tiloissa. Kisällejä kouluttavat työpaikkaohjaajat eli mestarit, jolloin osaaminen siirtyy kokeneilta työntekijöiltä uusille. Kisälleille laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja osaamista täydennetään erilaisin koulutuksin. Työpaikkaohjaajille on järjestetty oma koulutuksensa, jossa painotetaan muun muassa ohjaustaitoja.

Malli on saanut erinomaisen vastaanoton sekä kisälleiltä että työnantajilta. Myös kouluttajana toimivan Riverian kouluttajat pitävät mallia tehokkaimpana keinona työllistää työttömiä työnhakijoita.

Kaikkiaan Pohjois-Karjalassa on huhtikuun 2019 loppuun mennessä koulutettu 117 kisällä, joista peräti kolme neljästä (87) on työllistynyt kisälliaikaiseen yritykseen. Yrityksiä koulutustehtaan on osallistunut 91 ja työpaikkaohjaajia on koulutettu 108. Malli sopii myös yrityksen omistajanvaihdokseen: luopuva yrittäjä valmentaa uutta yrittäjää omistajaa vaihtavan yrityksen toimintaan. Näitä omistajanvaihdoskoulutuksia on ollut 19.

RekryKoulutukset muovialan osaajatarpeisiin

Teksti: Ulpu Järviluoto, työvoimapalveluasiantuntija, Pohjois-Karjalan ELY-keskus ja Ulla Mauranen, johtava asiantuntija, Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Pohjois-Karjalan muovialan yritysten osaajatarpeisiin on pystytty vastaamaan viimeisen parin vuoden aikana onnistuneesti työvoimakoulutuksena toteutettavilla RekryKoulutuksilla, joissa on koulutettu pääasiassa tuotantotyöntekijöitä, ruiskuvaluasettajia ja muovituotteen valmistusteknologian osaajia noin 50 henkilöä usealle eri yritykselle. Hakijoita koulutuksiin on ollut runsaasti (yli 600), joten kiinnostusta alan tehtäviin kyllä löytyy, mutta valmiita osaajia ei ole juurikaan tarjolla.

Koulutukset on suunniteltu ja räätälöity yhteistyössä kouluttajien ja yritysten kanssa kunakin yrityksen tarpeisiin ja toteutetaan työssäoppimispainotteisina, jolloin koulutuksella on saavutettu osaaminen suoraan yrityksen tarjomiin työtehtäviin. Koulutukset ovat kestoltaan lyhyitä (3-6 kk), ja niissä pyritään huomioimaan opiskelijoiden aiempaa osaamistaustaa.

Yritys maksaa koulutuksesta 30 % ja Pohjois-Karjalan ELY-keskus 70 %, ja Pohjois-Karjalan TE-toimisto on tukena koulutuksen järjestelyissä, kuten koulutuksen markkinoinnissa, opiskelijahaussa ja -valinnoissa. Rekrytoimintaa suunnittelevan yrityksen tarvitsee vain ottaa yhteyttä Pohjois-Karjalan TE-toimistoon yritys- ja työnantajapalveluihin, ja koulutuksen suunnittelu voidaan käynnistää, ja lisätietoja saa te-palvelut.fi sivuilta.

3.2 Hyvinvointi ja osallisuus

Outokummun kaupungin osallisuustyö

Teksti: Juha-Pekka Lähti, kehitysjohtaja, Outokummun kaupunki

Outokummun kaupunki edistää määrätietoisesti ja monimuotoisesti kaupunkilaisten osallisuutta ja hyvinvointia sekä kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä alueellaan. Asiasta on tavoitteelliset kirjaukset muun muassa Outokummun nykyisessä konsernistrategiassa sekä hyvinvointisuunnitelmassa, jotka ohjaavat kaikkea kaupungin toimintaa.

Outokumpu osallistui vuosina 2015–2016 maakunnallisen JAKE-hankkeen järjestö–kunta-yhteistyön kehittämisen pilottikokeiluun, minkä pohjalta kaupunkiin perustettiin alkuvuodesta 2017 paikallinen järjestöasiain neuvottelukunta, OkuJane. Nykyisen valtuustokauden alusta asti Outokummussa on lisäksi toiminut vaikuttamistoimielimenä kaupunginhallituksen alainen osallisuus- ja yhteisötoimikunta, jossa on edustajat kaupungin eri toimielimistä, nuorisovaltuustosta, seniorineuvostosta ja vammaisneuvostosta sekä OkuJanesta. Osallisuus- ja yhteisötoimikunnan sihteerinä ja valmistelijana toimii kaupungin kehitysjohtaja (hyvinvointikoordinaattori oto), joka on myös järjestöyhteyshenkilö sekä OkuJanen sihteerinä.

Osallisuus- ja yhteisötoimikunta kehittää aktiivisesti outokumpulaisten osallistumismahdollisuuksia sekä erilaisia kaupungin, järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan välisiä toimintamuotoja, joista uusimpana avauksena kaupungissa järjestettiin helmikuussa 2019 ensimmäinen Outokummun osallisuusviikko: aivan uudenlainen kaupunkitapahtuma, jossa kolmannen sektorin organisaatiot ja kaupunki esittelivät omaa toimintaansa ja tarjosivat kaupunkilaisille mahdollisuuden osallistua keskusteluihin sekä tavata toisiaan ja muun muassa kaupungin viranhaltijoita. Osallisuusviikko huipentui kaikille avoimeen Järjestögaalaan, jossa palkittiin vuoden 2018 aikana ansioituneita outokumpulaisia yhdistys- ja järjestötoimijoita.

Osallisuuden alati korostuva arvo ja merkitys sekä järjestö- ja yhdistystoimijoiden korvaamattoman tärkeä yhteisöllinen toiminta onkin tunnustettu ratkaisevan tärkeiksi asioiksi Outokummun nykyisyyden ja tulevaisuuden kannalta; hyvinvointi ja elinvoima syntyvät aktiivisesti yhdessä tekemällä - aidolla arvostuksella ja luottamuksella.

Sanaratas

Teksti: Riikka Linjama, toiminnanjohtaja, Sanaratas ry

Sanaratas ry on syntynyt Ukrainan huomassa 2005, itsenäistynyt 2010 ja aloitti ensimmäisen ESR-rahoitteen Miusta on...! -hankkeen vuonna 2016. Tämän jälkeen on vuonna 2017 ja 2018 aloitettu kaksi muuta ESR-rahoitteista hanketta: Teksti työksi ja Tuottava teksti. Ensimmäisellä viisivuotiskaudella luotiin sanataideopetukselle ja sanataiteen perusopetukselle lapsille ja nuorille säännöllinen perusta. Lippulaivana oli erityisesti kirjastoissa yöpyvät sanataideleirit, jossa huippukohta oli nukkua majoissa kirjaston hyllyjen välissä. Seuraavalla viisivuotiskaudella leirien lisäksi tuli säännölliset sanataideryhmät eri puolille Joensuun seutua. Samalla kehitimme toimintaamme ikäihmisten palvelukeskuksissa. Ensimmäisissä hankkeissa ikäihmiset olivat lasten ja vauvojen sanataidetoiminnan yleisönä, mutta pian myös itse tarinoiden ja runojen tuottajina.

ESR:n myötä Sanaratas toteuttaa EU:n työllisyyspolitiikkaa, johon toiminnalla on paljon annettavaa. Hankkeiden myötä meillä on ymmärretty, että meillä on paljon sellaista annettavaa, jota tämän päivän työelämässä tarvitaan. Olemme huomanneet ja kouluttaneet aikuisia siinä, miten monilla tavoilla voi työllistyä kirjoittamalla. Toisaalta myös monissa töissä tarvitaan entistä sujuvampaa kirjoittamisen taitoa. Koko ajan on osattava viestiä paremmin, tiiviimmin ja tehokkaammin. Tällaisia taitoja tarvitaan kaikkialla.

Sanaratas on hankkeiden myötä saanut riveihinsä neljä uutta sanataideopettajaa. Yhdeksän henkilöä on saanut töitä hankkeiden aikana, yksi on aloittanut koulun, toinen on kirjoittanut runokirjan ja kolmas sai avustuksen uuteen kameraan ja kustannussopimuksen runokorteille, neljäs kirjoitti chick lit-käsikirjoituksen, joka lähetettiin romaanikilpailuun. Kolmesta osallistujasta on julkaissut kirjoituksia lehdissä ja heistä neljä pääsi avustamaan säännöllisesti paikallislehtiä ja yksi koulutautui selkokielen kääntäjäksi.

Ensi syksyn uusia avauksia on maahanmuuttajaäitien kouluttaminen sanataidetyöhön ja mahdollinen erityisnuorten ja erityisaikuisten hanke, mikäli rahoitukset toteutuvat.

Ikaros – Ikämiesten arjen osallisuus

Teksti: Anne Pyykkönen, kehittämispäällikkö, Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry

Kuva: Katja Hämäläinen-Puhakka

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen Ikaros-hankkeessa edistetään ikämiesten arjen osallisuutta etsivän työn keinoin. Hankkeessa tavoitetaan erityisesti niitä iäkkäitä miehiä, joita muu toiminta tai palvelut eivät tavoita. Etsivää työtä on tehty siellä missä ikämiehet liikkuvat: muun muassa huoltoasemien baareissa, kauppojen auloissa ja terveysaseman käytävillä. Myös ikämiesten kotona voidaan vierailla, mikäli se heille sopii. Ikaroksessa oleellista on miesten omista toiveista lähtevä matalan kynnyksen toiminta.

Toimintoihin kuuluu ryhmätoimintaa (Rantakylän Velmut, Kaltimon Velmut ja Kiihtelys-Velmut), yksilötyötä (mm. kotikäyntejä, keskusteluapua, ohjausta ja neuvontaa ja asiointikäyntejä), jalkautuvaa työtä hankkeen toiminta-alueilla, ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Ikaroksen toiminnassa kahden vuoden aikana on tavoitettu 198 yksinäistä ikämiestä!

Ikämiesten mukaan toiminta on piristänyt ja vähentänyt yksinäisyyttä sekä tuonut arkeen rutiinia ja jotakin, mitä odottaa. Toiminnassa parasta on ollut tutustuminen uusiin ihmisiin ja retket ja reissut. Ikaroksen toimintaan ovat päässeet mukaan nekin, jotka eivät muuten pääsisi: ryhmiin haetaan kotoa autolla, mikäli ikämies ei muuten pääsisi liikkeelle. Hanketta toteutetaan Joensuun Rantakylässä, Enossa ja Kiihtelysvaarassa vuosina 2017–2019. Hanke saa rahoituksensa STM:n Terveyden edistämisen määrärahasta.

Ikäihmisten perhehoidon kehittämistarina Kiteen Ev. Kansanopistossa

Teksti: Sanna Kosonen, PerhEke hankekoordinaattori, Kiteen Evankelinen kansanopisto

Kuva: Arja Koponen

Ikäihmisten perhehoidon kehittämistyö aloitettiin Kiteen Ev. Kansanopistossa vuonna 2009. Opisto koulutti ikäihmisten perhehoidon kouluttajan Perhehoitoliiton ensimmäisessä kouluttajakoulutuksessa. Omanlaisen koulutuspaketin suunnittelu käynnistettiin palvelemaan juuri alueemme pitkiä välimatkoja ja maaseudun harvaanasuttuja alueita silmälläpitäen. Hyvin pian, kun monipuoliset edut perhehoidon mallista alkoivat tulla näkyviin, panosti opisto perhehoidon kouluttajan/suunnittelijan työaika lisäämällä perhehoidon edistämiseen. Kun omat resurssit alkoivat olla riittämättömät, tuli esiin hankkeen hakeminen perhehoidonmallin edistämiseksi elinkeinona sekä hoiva- ja asumismuotona maakunnassamme.

Myönnetyllä hankerahoituksella on ollut valtava merkitys ikäihmisten perhehoidon kehittämisessä. Hankerahoituksen turvin saatiin perhehoitoa vietyä kaikkiin P-K:n kuntiin ja lisättyä sen tunnettavuutta todella paljon! Ensimmäisellä hankerahoituksella oli iso merkitys myös alueemme perhehoitojärjestelmän alkuun saattamiseen ja kehittämiseen. Hankerahoituksella perhehoidon elinkeinosta saatiin kehitettyä realistinen työskentelymuoto, sekä parannettua perhehoitajien asemaa.

Ikäihmisten perhehoidon koulutuksen käyneistä on työllistynyt Perhot-hankkeen aikana noin 50%. He ovat työllistyneet monipuolisiin perhehoidon tehtäviin: pitkäaikaista-, lyhytaikaista-, osavuorokautista ja kiertävää perhehoitoa tekeviksi perhehoitajiksi. Perhehoitokoteja on alueellamme nyt yli 30 ja ne työllistävät myös kokonaisia perheitä, jopa kolme sukupolvea samassa kodissa. Perhehoito tarjoaa Pohjois-Karjalassa kodin tai turvaa omassa kodissa asuville noin 140 ikäihmiselle/kuukausi.

Tämänhetkinen PerhEke-hankkeemme tavoitteena on luoda uudenlaisia elinkeinomuotoja ja -yhdistelmiä haastavillekin alueille. Esimerkiksi kehitämme perhehoidon yrittäjyyden laatu- ja valvontakriteereitä niin, että perhehoitaja voi toimia yrittäjänä ja ikäihminen omaisineen voi ostaa perhehoitoa suoraan perhehoitajalta. Tällä hetkellä ikäihmisten palveluiden saantiin on olemassa korkeat kriteerit ja moni jää ilman kaipaamaansa apua ja turvaa. Tulevaisuudessa omaishoitaja, omainen tai ikäihminen itse voi ostaa perhehoidon palveluita kotiinsa tai paikan perhehoitokodista. Myös niin sanotut hybridimallit istuvat perhehoitoon hyvin. Eli esimerkiksi marjatilallinen voi sesongin päätyttyä saada lisäelinkeinon toimimalla perhehoitajana.

Perhehoitajien osaamista ja profiloitumista kehitetään niin, että se tukee tulevaisuudessa entistäkin paremmin yhteiskuntamme tuomia tarpeita ikäihmisten hoivassa. Profiloituneen perhehoitajan on myös helpompi markkinoida omaa perhehoitoaan. PerhEke-hankkeessa kehitetään perhehoidon yrittäjyyteen räätälöityä yrittäjyyskoulutusta, joka palvelee tulevaisuudessa uusia perhehoitajia monipuolistamaan elinkeinoaan. Tämä tuote syntyy myös hankerahoituksen ansiosta. Hankkeet ovat saaneet rahoitusta Euroopan sosiaalirahastosta.

Perhehoidon kehityksen takana on ollut sitkeä ja pitkäjänteinen työ sekä usko tämän mallin toimivuuteen. Sitä on helpottaneet ne todella monet menestystarinat uuden elinkeinon löytyessä ratkaisuksi työttömyydelle tai sopivan uuden kodin löytyminen aktiiviselle, mutta turvattomalle muistisairaalle. Suuri merkitys on ollut myöskin omaishoitajan jaksamisen parantumisella, kun hän voi hyvillä mielin lähteä vapaalleen. Myös tulevaisuudessa ikäihmistien määrän edelleen noustessa tarvitaan kaikki mahdolliset kevyempää hoivaa tarjoavat ratkaisut käyttöön. Uusiakin vielä tarvitaan paljon. Näin saamme turvattua ikäihmisille hyvän ja laadukkaan loppuelämän, sekä paljon uusia ns. työpaikkoja myös haja-asutusalueille.

3.3 Kulttuuri ja identiteetti

Tapahtumat maakunnan vahvuutena

Teksti: Katja Riikonen, aluekehityspäällikkö, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kuva: Jarno Artika

Pohjois-Karjalaa on jo pitkään markkinoitu valtakunnallisten ja kansainvälisten tapahtumien alueena. Maakunnan tapahtumatarjontaan mahtuu koko kirjo pienistä, paikallisten aktiivisten harrastajien ideoimista tapahtumista aina ammattimaisesti järjestettyihin festivaaleihin. Erityisesti musiikki- ja urheilutapahtumat ovat tuoneet maakuntaan näkyvyyttä.

Tapahtumien järjestämisessä on aina ollut tärkeä rooli vapaaehtoistyöllä, mutta kokemuksen kautta tullut tietotaito tapahtumisen järjestämisessä yhteistyön lisääminen eri toimijatahojen välillä sekä lainsäädännön muutokset ovat kasvattaneet tapahtumajärjestäjien osaamista ja ammattimaistaneet toimijakenttää. Erityisesti suur tapahtumat ovat lisänneet tapahtumajärjestämisessä tarvittavaa osaamista ja kehittäneet toimijaverkostoja. Lisäksi kehittämissyhtiöiden ja oppilaitosten rooli muun muassa tuotteistamisessa, ammattilaisten koulutuksessa ja myynnin osaamisessa sekä sitä kautta tapahtumien ammattimaistumisessa ja kansainvälistymisessä on ollut tärkeä. Maakunnan oppilaitokset järjestävät musiikkiin, tapahtumajärjestämisen osa-alueisiin, äänituotantoon ja esitystekniikkaan liittyvää opetusta.

Hanketoiminnalla on pyritty viemään tapahtuma-alaan liittyvää osaamista eteenpäin: Kehittämissyhtiö Josek Oy:n vuonna 2016 päättyneessä LUMO2-hankkeessa vahvistettiin verkostoja, osaamista ja luovien alojen liiketoimintamahdollisuuksia. Hyvinvointialaan vahvas-

ti linkittyvän Joensuun Popmuusikot ry:n Joensuu Rock Academy-hankkeen kautta nuorille etsittiin musiikki alan yrityksistä työharjoittelu-, työelämävalmennus-, ja työkokeilupaiikkoja sekä mahdollistettiin musiikkialan yritysten toimintaan ja tapahtumiin osallistuminen. Tuoreimpana tapahtuma-ala eteenpäin vievänä hanke-esimerkkinä on Joensuun kaupungin Elinvoimaa tapahtumista -hanke, jonka avulla lisätään elinkeinoelämän ja tapahtumien välistä yhteistyötä sekä järjestetään luentoja, työpajoja ja koulutuksia. Lisäksi Karelia-ammattikorkeakoulu valmistelee Event Managers -koulutuksen käynnistämistä alueellisten toimijoiden kouluttamiseksi tapahtumajärjestämisen osa-alueisiin.

Alue on vuosikymmenten aikana kehittynyt musiikkimaakunnaksi, jossa järjestetään vuosittain kymmeniä eri kokoisia musiikkitapahtumia. Musiikkitapahtumien kehittäminen on luonut alueelle työpaikkoja ja liiketoimintamahdollisuuksia myös muille toimialoille. Musiikkitapahtumien ohella eri puolilla lukuisat urheilutapahtumat sekä elokuvafestivaalit ja -tapahtumat täydentävät tapahtumajärjestämisen kenttää ja kytkeytyvät muihin tapahtumiin. Eri kokoiset tapahtumat on tunnistettu aluetaloudellisesti merkittäviksi, sillä ne luovat kysyntää myös majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelujen tarjoajille, ja jättävät alueelle vuosittain miljoonia euroja.

3.4 Luovat alat

Pohjoiskarjalaista erikoisosaamista maailmalle

Teksti: Katja Riikonen, aluekehityspäällikkö, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kuva: Ikko Alasca

Katriina Nuutinen on sekä kotimaassa että kansainvälisesti palkittu joensuulainen muotoilija, joka suunnittelee tuotteita muun muassa lasista, puusta, korkista ja tekstiileistä. Nuutisen erikoisalana ovat erityisesti lasituotteet, keramiikka ja valaisinmuotoilu. Nuutinen yhdistelee eri materiaaleja luovasti ja käyttää tuotteissaan paljon pohjoiskarjalaisia materiaaleja kuten vuolukiveä.

Nuutinen on valmistunut Aalto yliopiston Taideteollisesta korkeakoulusta vuonna 2011 ja heti samana vuonna hänet valittiin vuoden lupaavaksi nuoreksi muotoilijaksi MUOTO2011-gaalassa Helsingissä.

Lukuisia muitakin palkintoja sekä kotimaassa että kansainvälisesti voittanut Nuutinen on nykyisin yksi ikäpolvensa johtavia muotoilijoita Suomessa. Nuutisen läpimurtotuote Hely-koruvalaisin palkittiin vuonna 2009 Tukholman huonekalumessujen kauneimpana esineenä. Nuutisen suunnittelema Candeo-kirkasvalo on markkinoiden ensimmäinen riipustettava kirkasvalolaite. Valaisimen yläosassa olevalla keinukytkimellä muuttuu Candeo-kirkasvalosta lämmintä valoa antavaksi tunnelmalliseksi designvalaisimeksi. Valaisin on voittanut vuonna 2013 Sisustuslehti Divaanin paras valaisin -palkinnon ja saanut vuonna 2014 Fennia Prize 14 -kunniamaininnan.

Helsingin Design Schoolissa luennoitsijana toimivalla Nuutisella on muotoiluyritys Joensuussa, luovan yhteisön Woutilassa, minkä lisäksi hän on työskennellyt muun muassa ruotsalaiselle huonekalu- ja pientavaravalmistaja Klongille ja ranskalaiselle Ligne Rosetille. Ensi vuonna lanseerataan Katriinan ja hänen siskonsa Anna-Riikka Nuutisen yhdessä suunnitteleman huonekalusarjan ensimmäiset osat suomalaiselle huonekaluvalmistajalle. Parasta aikaa Katriina työittää kolmen vuoden työskentelyapurahalla uniikkia valaisinteossarjaa.

4 POKAT maakuntaohjelman läpileikkaavat teemat

4.1 Turvallisuus

Turvaa maaseudulle – pelastusryhmä osana kyläelämää!

Teksti: Tero Kuittinen, koulutuspäällikkö, Pohjois-Karjalan pelastuslaitos

Kuva: Rauno Jussila

Maaseuturahaston rahoittama Turvaa maaseudulle -hanke saavutti tavoitteensa ja 54 pelastusryhmää perustettiin koko maakunnan alueelle – ryhmäläisiä on jo yli 500 toiminnan laajetessa myös Heinävedelle. Pelastusryhmien toiminnassa näkyy alueellisia eroja, sillä kulakin alueella on omat tarpeensa ja vahvuutensa. Paikallisten paloasemien rooli ryhmien aktiivisuudessa tulee korostumaan merkittävästi jatkossa.

Pelastusryhmätoiminta jatkuu ja se on pysyvä toimintamalli osana Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen vapaaehtoistoimintaa. Ryhmätoiminnan ei ole kuitenkaan tarkoitus korvata olemassa olevaa sopimuspalomiesjärjestelmää, vaan toiminta perustuu vielä enemmän vapaaehtoisuuteen – kaikille osallistuville löytyy varmasti mielekäs tehtävä.

Turvaa maaseudulle -hanke eteni vaihe vaiheelta eri kuntiin ja kyliin maakunnassamme. Hyvä sanoma kiiri ja Turvaa maaseudulle ymmärretään niin toiminnallisena naapuriapuna kuin myös suunnitelmallisena työnä. Hankkeen edetessä kyläläisten yhteinen tekeminen alkoi lisääntyä ja konkreettiset asiat turvallisuusajattelussa saivat enemmän jalansijaa. Hankkeesta tehty yhteistyö on vahvistanut alueellisia verkostoja ja ennen kaikkea alueellista valmiutta: järjestökenttä ja viranomaiset ovat järjestäneet koulutuksia ja näin saaneet synnytettyä hyviä verkostoja. Luotujen verkostojen toimintaa tullaan ylläpitämään myös jatkossa ja järjestökenttä kutsutaan koolle Pelastuslaitoksen toimesta tulevan syksyn aikana. Toiminnan ylläpitäminen vaatii edelleen jatkuvaa harjoittelua, yhteisiä tapaamisia, koulutuksia ja harjoitusiltoja, joita järjestetään paikallisilla paloasemilla.

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto